

§ 31 Giellagáldu

Dokument

- SPR råd 2011-10-29, sak 3/2011
- Plenumsprotokoll 2011-11-06—08, § 62
- Styrelseprotokoll 2013-05-17, § 76.2
- Styrelseprotokoll 2014-05-21, § 76.1
- SPR:s styrelseprotokoll 2014-08-20—21, SPR s 21/2014
- SPR:s styrelseprotokoll 2014-11-03, SPR s 48/2014
- Styrelseprotokoll 2014-12-09--11, § 174.2
- SPR:s styrelseprotokoll 2015-08-27, SPR s 75/2015
- Styrelseprotokoll 2018-02-08; § 24.1
- Styrelseprotokoll 2018-04-11—13, § 93
- Från Kulturdepartementet. Regeringsbeslut 2018-04-19, dnr 1.3.8-2018-681
- Styrelseprotokoll 2018-06-12—14, § 153
- Slutrapport 2018-681
- Språknämndsprotokoll 2019-02-05, § 6.2
- Styrelseprotokoll 2019-04-09—11, § 74
- Styrelseprotokoll 2019-04-23, § 89

Föredragande: Marie Louise Allas

Styrelsen beslutade den 2 februari 2018, § 24.1

att uppdra till kansliet att inom nuvarande budgetramar utreda och se över förslag till lösningar för att klara Giellagaldus verksamhet under verksamhetsåret 2018,

att fortsätta arbetet med att finna lösningar för en permanent verksamhet av Giellagaldu.

Samnordiska språkarbetet fortsätter under 2018 i samverkan i Sametingen i Finland och Norge.

Styrelsen beslutade den 11 – 13 april 2018, § 93

att uppdra till språknämnden bereda Giellagaldus framtida verksamhet .

Kulturdepartementet beviljade den 18 april 2018 Sametinget 1 000 000 kronor i bidrag för att tillsammans med Sametingen i Norge och Finland möjliggöra inrättandet av en struktur för ett Nordiskt samiskt kunskaps- och expertorgan med ansvar för att driva språkvård, ge råd i språkfrågor, normera språk och godkänna nya termer.

Slutrapport ska lämnas senast den 15 februari 2019.

§ 31 Giellagáldu - forts.

Sametinget fick i 2018 en miljon kronor i extra anslag till Giellagáldu för att klara verksamheten efter att interregprojektet som drev Giellagáldu avslutades under våren. Medlen ska redovisas till departementet senast 15 februari.

Styrelsen beslutade den 12 -14 december 2018, § 153

att överlämna rapporten med den ekonomiska redovisningen.

Information om Giellagáldus fortsatta verksamhet och vilka åtgärder som behöver vidtas.

Styrelsen beslutade den 9 – 11 april 2019, § 74

att behandla ärendet vid plenum i maj 2019,

att uppdra till kansliet bereda ärendet vidare,

att besluta i ärendet vid telefonsammanträde den 23 april kl 09.00.

Historik

Under perioden 1971- 2011 hade Samisk Språknemd/Sámi Giella Lávdegoddi (SGL) ansvar för nordiskt samisk språkarbete. SGL var samefolkets gemensamma beslutsorgan i frågor som berörde samiska språk. Verksamheten i SGL motsvarade inte de behov och utmaningar som de samiska språken stod för. SGL:s språksektioner hade lite aktiviteter och samarbetet mellan de olika språksektioner var begränsat. Orsaken var bristande resurer, såväl personella som ekonomiska. Verksamheten hade två anställda och var administrativt underställd Samerådet under period 1971-1996.

År 1997 beslutade Sametingen i Finland, Norge och Sverige att omorganisera språksamarbetet och lägga verksamheten under Sametingen, avtalet för det nordiska samarbete blev underskrivet i Trondheim år 1997. Utgångspunkt i avtalet var att sätta igång ett projekt som skulle utreda organiseringen av språksamarbetet.

Utredningen "Felles samisk språkarbeid", blev färdigt 31 maj 1998. De samiska parlamenten i de tre länderna behandlade och beslutade följa rapportens förslag om hur man skulle organisera språksamarbetet. Resultatet blev inrättande av Samisk språknemd.

Sametingen i Finland, Norge och Sverige etablerade år 2000 ett gemensamt organ för parlamentariskt samarbete, Samisk parlamentarisk råd (SPR). Administrationen av Samisk språknemd låg under SPR år 2002. Verksamheten finansierades av de tre sametingen Norge, Sverige och Finland.

§ 31 Giellagáldu - forts.

SPRs styrelse upprättade 2007 en arbetsgrupp, vars mandat var att föreslå en ny organisering för samiskt språksamarbete. Rapporten "Forslag til ny organisering av samisk språksamarbeid innenfor sametingenes ansvarsområder" blev färdigt i augusti 2008. I denna rapport framkom det att man måste stärka det samiska språksamarbetet både språkpolitiskt och på fackmässigt plan. SPRs arbetsgrupp föreslog att på ett fackmässigt plan fanns det behov av ett gemensamt samiskt språkorgan.

På grund av avsaknad av finansiering och för att få till ett nordiskt språksamarbete genomförde Sametingen i Finland, Norge och Sverige genom SPR ett försprojekt 2011, "SáFá-utredningen om etablering av nordisk språkfagcenter" med avsikt att;

1. utarbeta en utredning om etablering av ett nordiskt språk- och kompetenscenter och
2. utarbeta en ansökan till finansiering av ett förprojekt för centret.

Rapporten "Inrättande av en samnordisk forsknings- och yrkes/resurscentral för det samiska språket" blev färdig i september 2011. Plenum i SPR godkände projektet i november 2011.

Sametingen och SPR genomförde projektet "Etablering av Nordisk samisk fag- og ressurscenter" under perioden 2013-01-01-2014-06-30. Under detta projekt etablerades ett nordiskt samisk språk- och kompetenscenter. Samisk språknemnd, som i perioden 1971-2011 var det samiska folkets högsta beslutsmyndighet för samiska språk, ersattes av *Sámi Giellagáldu*.

Sámi Giellagáldus verksamhet

De respektive Sametingen i Finland, Norge och Sverige arbetade för att få varaktig finansiering av Sámi Giellagáldu, men misslyckades. Det var orsak till varför etablering av Sámi Giellagáldu uteblev som permanent verksamhet. På grund av utebliven varaktig finansiering till verksamhet av Sámi Giellagáldu, har Sametingen löst finansiering genom tre olika Interreg-projekt.

Projekten har medfört att det funnits ett nordiskt språksamarbete och att det gränsöverskridande språksamarbetet existerat, om än av tillfällig karaktär. Sametingen genomförde det tredje Interreg-projekt, "Videreføring av Sámi Giellagáldu" under period 2015-08-01– 2018-05-31. Därefter fick Sametinget i Sverige 1 miljon kronor i bidrag av kulturdepartementet för andra halvåret 2018.

Från juni 2018 har verksamheten av Sámi Giellagáldu fungerat med reducerade resurser som tillfällig lösning. Verksamheten av Sámi Giellagáldu fortsätter som tillfällig lösning genom samarbetsavtal mellan Sametingen. Sametinget i Finland leder det gemensamma gränsöverskridande språksamarbetet på samma sätt som under Interreg projektet. Sametingen har ett gemensamt ansvar för genomföring och finansiering av Sámi Giellagáldu.

§ 31 Giellagáldu - forts.

Samarbetsavtalet reglerar verksamheten såväl hur det ska praktiskt genomföras som hur det ska finansieras. Den pågående verksamheten följer den organisering som fanns under projekttid även om Sámi Giellagáldu inte längre kan ses och kallas för projekt. Resursfördelning från respektive Sameting är utifrån respektive Sametings förmåga och avser Sámi Giellagáldus verksamhet och finansiering året ut. Sametingen bibehåller Sámi Giellagáldus verksamhet men med mindre kapacitet under 2019 som är avtalstid för pågående samarbetsavtal

Förutom att Sámi Giellagáldus verksamhet behöver varaktig finansiering så har dagens organisering utmaningar kring att ledningsstruktur och nuvarande organisering skapar oklarheter.

Sámi Giellagáldus verksamhet är idag vad gäller beslut underordnat SPR. Det är SPR som beslutar i frågor gällande Sámi Giellagáldu, t ex stadgar och arbetsordningar men även vilka som ska sitta i språksektioner efter förslag av Sametingen.

Sámi Giellagáldu är etablerat av Sametingen i Finland, Norge och Sverige för att stärka och utveckla språksamarbetet, stärka och utveckla de samiska språken så att hänsyn tas till de olika språkens behov, utmaningar och förutsättningar så att det berikar språken och säkrar framtiden. Sámi Giellagáldu har till uppgift att utveckla samiska språket genom normering av ny terminologi och normera skriftspråket. Sámi Giellagáldu ska fungera som samnordiskt gemensamt samiskt språkorgan och som ett högsta språkliga organ som fattar beslut inom språkliga ämnesfrågor gällande samiska språket.

Dagens organisering av Sámi Giellagáldu har utmaningar gällande samordning av arbetsledning och övrig ledningsstruktur. Idag är medarbetarna anställda av respektive Sameting och ska följa egna arbetsgivares regelverk. Verksamhetens budget ligger på olika Sameting och beslutande rätt i Sámi Giellagáldus verksamhet kring budgetfrågor hanteras i respektive Sameting. Arbetsgivar- och budgetansvar ligger på respektive Sameting men arbetsledning och arbetets utformning av arbetsuppgifter utgår från Sámi Giellagáldu. Det skapar för medarbetare oklarheter då arbetsgivaransvar och arbetsledning inte är samma och arbetsledning inte har något att säga om kostnader som finns i verksamhet. Arbetet som pågått i projektform och andra tillfälliga lösningar gör att det blir svårt att få kontinuitet i arbetet och det försvårar också att rekrytera kompetens.

Sametingen har lyft behovet av att få en verksamhet i Sámi Giellagáldu som är varaktig och organiserad så att arbetsledning, budgetfrågor och arbetsgivarroll hanteras i ett och samma organ.

Arbete med att få varaktig finansiering och enhetlig organisation

Sámi Giellagáldu har varit en återkommande punkt på dagordningen i de möten nordiska ministrar med ansvar för samiska frågor och Sametingens presidenter har årligen. Likaså i årliga möten som Nordiska ämbetsmannanorganet för samiska frågor (NÄS) har.

§ 31 **Giellagáldu - forts.**

Under mötet 2014 i Helsinki mellan de nordiska sameministrarna och sametingspresidenterna blev det beslutat att ministrarna och sametingspresidenterna stöttar samnordiskt språksamarbete. På detta möte blev det bestämt att NÄS ska utreda ett förslag till organisering av ett nordiskt språksamarbete.

NÄS uppmanade i maj 2015 SPR att utarbeta förslag till organisering av ett samnordiskt samiskt språksamarbete, arbetet skulle pågå till 1 mars 2016.

Påföljande NÄS möte i juni 2016 informerade projektledaren för Sámi Giellagáldu om Sámi Giellagáldus verksamhet som då var ett Interreg-projekt. Samtliga Sameting underströk vikten av kontinuitet i arbetet med den verksamhet som är i Sámi Giellagáldu. Den norska delegationen stöttade Sametingens uttalande om betydelse av att få varaktig finansiering för att säkra kontinuitet i Sámi Giellagáldus arbete. NÄS föreslog att Giellagáldu skulle tas med på dagordningen till nästa möte mellan ministrar och sametingspresidenter.

Vid mötet mellan ministrar och sametingspresidenter den 8 november 2016 i Stockholm var Sámi Giellagáldu med på dagordningen. I protokollet från mötet 2016 framgår att ministrarna och sametingspresidenterna vill främja samarbete över landsgränserna om fastställande av samiska språknormer och samisk terminologi och därför uppdrar till NÄS att utarbeta förslag på hur arbetet med de utmaningar som finns för samiska språkens normeringar och terminologi ska lösas från halvårskiftet 2018. Tidpunkten halvårskiftet 2018 valt utifrån att det tredje Interreg projektet skulle vara avslutat och Sámi Giellagáldu skulle åter stå utan finansiering.

Nordiska ämbetsmannaorganet för samiska frågor (NÄS) hade möte 28 augusti 2018 i Karasjok. På mötet avhandlades åter samnordiska språkarbetet, Sámi Giellagáldu. Under mötet påminde Sametinget i Norge om det som uppdragits till NÄS i samband med mötet den 8 november 2016 mellan ministrar med ansvar för samiska frågor och sametingspresidenterna i Finland, Norge og Sverige. NÄS mötet beslutade att utse en arbetsgrupp med representanter från Sametingen och departementen för att utreda Sámi Giellagáldus framtida organisationsform och finansiering. Arbetsgruppens mandat diskuterades och bifogades protokoll.

I möte mellan ministrar och sametingspresidenter 26 november 2018 i Oslo framkom att ministrarna och sametingspresidenterna värdesatte samiska språkens betydelse för samisk identitet och kulturell mångfald och upprepade sitt stöd för ett gemensamt samnordiskt samiskt språksamarbete. Ministrarna och sametingspresidenterna ställde sig positiva till förslag om organisationsform från arbetsgruppen innan 1 maj 2019.

Arbetsgruppens arbete

Arbetsgruppen påbörjade sitt arbete med möte i Oslo januari 2019 och har totalt haft två fysiska möten och ett skypemöte. Arbetet kommer att redovisas i rapportform och den beräknas vara klar 1 maj, därefter avslutas arbetsgruppen arbete.

§ 31 Giellagáldu - forts.

Arbetet har pågått med att kartlägga vilka kriterier som skall vara utgångspunkt då man tittar på organisationsform. Vid första mötet kom arbetsgruppen fram till följande kriterier:

- Långsiktighet och förutsägbarhet
- Sametingen säkras tillräcklig politisk styrning och kontroll över organisationens ramar
- Transparens i ekonomi och beslut
- Stark fackmannamässig organisation
- Enhetligt ledarskap
- Effektivitet och flexibilitet
- Snar etablering

Utgångspunkterna i det samnordiska språkarbetet ska vara att organets styrelse har representation av vardera lands Sameting och att i verksamhet beaktas de samiska språk som finns i respektive land samt att förutsättning för nordiskt samiskt språkorgan är att alla tre länder är med i arbetet.

Arbetsgruppen har fått presenterat totalt sju organisationsmodeller och vid andra mötet enades gruppen om att gå vidare med fem av dem och värdera dessa utifrån de organisationskriterier som utarbetats i tidigare skede. Utifrån presentationerna så har arbetsgruppen individuellt och gemensamt värderat svagheter och styrkor. Arbetsgruppens arbete presenteras i rapportform.

Ministrarna och sametingspresidenterna har i november 2018 bett NÄS om att rekommendera en framtida organisationsform baserat på arbetsgruppens arbete i fråga. Kommande NÄS möte planeras till 3 juni och där ska rapporten behandlas inför kommande möte mellan ministrar med ansvar för samiska frågor i Finland, Norge och Sverige samt sametingspresidenterna.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

- att Sametinget anser det som viktigt att Sámi Giellagáldu blir ett permanent nordiskt normeringsorgan för de samiska språken, och att det blir ett språkligt samarbetsorgan över riksgränserna,
- att Sametinget ger Samiskt Parlamentariskt Råds kommande plenum fullmakt att fastställa en organisationsform för Sámi Giellagáldu med följande villkor:
- Sámi Giellagáldu etableras som en permanent institution såframt alla tre Sametingen ansluter sig till detta.
 - Det samiska självbestämmandet säkras med att det för Sámi Giellagáldu väljs en styrelse där varje Sameting utser två ledamöter och två ersättare.
 - Varje Sameting utser sina styrelseledamöter och ersättare utifrån respektive Sametings förfaringsätt.
 - Institutionen ska ha verksamma språkmedarbetare så att man i normeringsarbetet kan beakta majoritetsspråkens påverkan i alla tre länder, och ta hänsyn till alla samiska språkvarieteteters särskilda behov och utmaningar.
- att detta ärende läggs fram på Samiskt Parlamentariskt Råds nästkommande plenum/rådsmöte.

§ 31 Giellagáldu - forts.

Håkan Jonsson återinträder

Lars-Jonas Johansson återinträder

Lars-Paul Kroik återinträder

Inger Baer-Omma ersätter ledamoten Karin Vannar

Ordföranden förklarar debatten avslutad.

Ordföranden ställer proposition för bifall till eller avslag till styrelsens förslag och finner att Sametinget godtagit styrelsens förslag.

Sametinget beslutar

- att Sametinget anser det som viktigt att Sámi Giellagáldu blir ett permanent nordiskt normeringsorgan för de samiska språken, och att det blir ett språkligt samarbetsorgan över riksgränserna,
- att Sametinget ger Samiskt Parlamentariskt Råds kommande plenum fullmakt att fastställa en organisationsform för Sámi Giellagáldu med följande villkor:
- Sámi Giellagáldu etableras som en permanent institution såframt alla tre Sametingen ansluter sig till detta.
 - Det samiska självbestämmandet säkras med att det för Sámi Giellagáldu väljs en styrelse där varje Sameting utser två ledamöter och två ersättare.
 - Varje Sameting utser sina styrelseledamöter och ersättare utifrån respektive Sametings förfaringssätt.
 - Institutionen ska ha verksamma språkmedarbetare så att man i normeringsarbetet kan beakta majoritetsspråkens påverkan i alla tre länder, och ta hänsyn till alla samiska språkvarieteteters särskilda behov och utmaningar.
- att detta ärende läggs fram på Samiskt Parlamentariskt Råds nästkommande plenum/rådsmöte.